

γλυκιά και εις Ἐρωτόκρι. Α 392 (ἔκδ. Σ. Ξανθοῦδ.) «κ' ἐχτύπαν-το γλυκιά ἀνάδια ἔς τὸ παλάτι».

Μεταφ., γλυκέως, ἠδέως, ἠπίως, μειλιχίως, χαριέντως κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Τσολλῖν.) Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτουν.) Λυκαον. (Σιλ.) Πόντ. (Ἄμισ. Ἰμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὀφ. Σάντ. Τραπ. Τρίπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. (Μέλαν κ.ά.): Μιλᾶει - τραγουδάει - κοιτάζει γλυκὰ σύνθηθ. Γλυκῆα καλαντζεῦ' (=ὀμιλεῖ) Ἰμερ. Ἐκεῖν' πα γλυκῆα κ' ἔμορφα ἐρώτεσαν ἀτεν ντὸ ἔκαμεν κ' ἐσκουτουλ' τσεν ὁ κόσμος (ἐσκουτουλ' τσεν = εὐωδίασεν) αὐτόθ. Τί τέλεις ἀξ ἔμοῦ; τὸν ρώτησε γλυτσεᾶ ὁ Τσύριο Τσολλῖν. Πάντα γλυκὰ συντ' χαίν' (ὀμιλεῖ πάντοτε ἠδέως) Τραπ. Ντὸ γλυκὰ συντυχαίν'! (τί νόστιμα ὀμιλεῖ!) Ὀφ. Κοίτα ὅσο βορεῖς γλυκὰ, νὰ μὴ μὲ κόφης ἔς τὰ δύο Ἰθάκ. Ὅρα ποῦρ ἔν' κούφουντα γλυκὰ γλυκὰ τὸ καμπζι (κοίταξε πῶς κοιμᾶται γλυκὰ γλυκὰ τὸ παιδί) Μέλαν. Πολλὰ γλυκὰ τρανᾶ (=βλέπει, κοιτάζει) Ἄμισ. || Ἄσμ.

Ὡσὰ δὴ μυζηθρόπιττα δὰ σὲ τουλουπανιάσω,
νὰ σὲ φιλῶ γλυκιά γλυκιά, ὥστε νὰ σὲ χορτάσω
(τουλουπανιάσω = τυλίξω) Κρήτ.

Εἶντα γλυκιά κοιμούμουνε, ἀπόψε ἔς τὴ μαδάρα
κ' εἶχα τὸ χιόνι πάπλωμα, τὸ κρούσταλλο σεδόνι
αὐτόθ.

Κρέμ-μουνταν ἴσαν τὰ κνιζιά κ' ἐφίλουν τα γλυτζιά
γλυτζιά
(κνιζι = σταφύλι) Κύπρ.

Ἄχι, γλυκὰ πὸν σ' ἀγαπῶ καὶ εἶμαι ν' ἀποθάνω,
πὸν ἔβηκα ἔς τὴν ἀγάπη σου καὶ πὲ μ' εἶδα νὰ κάμω
αὐτόθ.

Κ' ἔνα τραβούδι γρίκο γιὰ σένα ἢ χέρα γράφει
καί, γράφοντα, ἢ καρντία μου γλυκῆα-γλυκῆα μου ζάφει
(ζάφει = πάλλει) Τσολλῖν.

Τσεῖνος γλυτζὰ συντύχανε, τσεῖνος σπαχίν του τραῦαν
Κύπρ.

Τὴ μάνα καὶ τὸν ἀδερφὸ γλυκὰ ποκοίμησέ τους
καὶ σὺ ἔβγα ὄξω ἔς τὴν δροσὲς νὰ δροσολοηθοῦμε
Πελοπν. (Σκορτσιν.)

Ἄντροννο ἐκάθουνταν ἔς ἕνα προδεφαλάδι,
γλυκὰ γλυκὰ κουβέντιαζε καὶ χύνει μαῦρο δάκρυ
Ἦπ. (Κόνιτς.) || Ποίημ.:

Ζητᾶ τὴ Μάρω του ἔς τὸν πυρετό του,
στρέφει τὰ μάτια του γύρω θαμπά,
κεμίζει πὸς γλυκὰ ἔς τὸ μέτωπό του
τὸ δροσερό της χέρι ἀκουμπᾶ

Λ. Προβελέγγ., Ποιήμ., 1, 352

Πέσες γλυκὰ νὰ κοιμηθῆς

Λ. Βαλαωρ., Ἔργα, 1, 17. Ἦ σημ. καὶ Βυζαντ. Πβ. Χρον. Μορ. ἐνθ' ἄν. στ. 228: «εἰς τὸν μαρκέσην ἤλθασιν, γλυκῆα τὸν χαιρετοῦσιν».

γλύκα ἢ, κοιν. καὶ Καππ. (Ἀνακ. Συνασσ. κ.ά.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Ὀφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.) γλύκμα Ρ6δ.

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γ λ ὕ κ α. Βλ. Περὶ γέροντ. στ. 34 (ἔκδ. Wagner, σ. 107) «τὴν γλύκαν τῆς γλυκότητος, τῆς ἐρωτοκρατίας». Διὰ τὸν ἐκ τοῦ ἐπιθ. γ λ υ κ ὁ ς σχηματισμόν, κατὰ τὸ σχῆμα π ι κ ρ ὁ ς - π ι κ ρ α κττ. ἢ ἐκ τοῦ γ λ υ κ α ἰ ν ω, κατὰ τὸ π ι κ ρ α ἰ ν ω - π ι κ ρ α κττ. πβ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 76. 2, 134. Ἦ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. γ λ ὕ κ α καὶ εἰς Ἠσύχ.

Α) Κυριολ. **1)** ἐπὶ ἐδωδίμων ἢ ποτῶν, ἢ γλυκότης, ἠδύτης, ἢ ἐκ τῆς γεύσεως γλυκέος ἐδωδίμου ἢ ποτοῦ εὐχαρίστησις κοιν. καὶ Καππ. (Ἀνακ. Συνασσ. κ.ά.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Ὀφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Ἦ γλύκα τῆς πάστας, τοῦ χαλβῶ, τοῦ μελιοῦ κοιν. Μὴ βάλῃς ἄλλο νερό ἔς τὸ σιρόπι, θὰ χάσῃ τὴ γλύκα του κοιν. Ἔχει μιὰ γλύκα τοῦτο τὸ σταφύλι Πελοπν. (Ἀνδροῦσ.) Εἶναι οὔλο γλύκα τ' ἀβγόσκα τοῦτο τὸν καιρὸ Πελοπν. (Γαργαλ.) Ἄνοστον χαλβᾶν ἔξαι γλύκαν κ' ἔχ' (ἄνοστος χαλβᾶς δὲν ἔχει διόλου γλύκαν) Χαλδ. Εἶν' ἔχοντα νιὰ γλύκα ἔνται τὰ σοῦκα! (ἔχουν μιὰ γλύκα αὐτὰ τὰ σοῦκα!) Μέλαν. Ἄμα π'νάης, θὰ καταλάβ'ς τί γλύκα ἔχ' ἰδῶ τοῦ φουμι Μακεδ. (Δασοχώρ.) **2)** Εἰς τὸν πληθ. γ λ ὕ κ ε ς, γλυκύσματα ἀποστελλόμενα ὑπὸ τῆς νύμφης εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ γαμβροῦ Λέσβ. Χίος

Β) Μεταφ. **1)** Ἦ εὐχαρίστησις ἢ ὁποία προέρχεται ἀπὸ ἕν πρᾶγμα ἢ ἀσχολίαν κοιν. καὶ Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Ὀφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Καππ. (Συνασσ.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Ἦ γλύκα τῆς δουλειᾶς - τῆς μελέτης - τοῦ κνηγιοῦ - τοῦ ὕπνου - τῆς ζεστασιᾶς κοιν. Ἦ γλύκα τοῦ γάμου Κρήτ. Τὸ στόμα μ' γλύκα οὔτ' ἔχ' Ὀφ. Εὐτός, λοιπό, μὲ τὴ γλύκα τοῦ κνηγοῦ πὸν κνηγανε ἕνα γαδουράφτη (= λαγόν) Νάξ. (Φιλότ.) Ἔχει γλύκα ἢ δουλειὰ τοῦ κοπαδιάρη (= ποιμένος) Κέρκ. (Καρουσ.) Ἔχει γλύκα τὸ μελισσομάντρι (ἢ ἐργασία τοῦ μελισσοουργοῦ) Πελοπν. (Γαργαλ.) Ἔχει γλύκα τὸ παραγῶνι Πελοπν. (Ἀρακδ.) || Φρ. Ἔμεινε μὲ τὴ γλύκα ἔς τὸ στόμα ἢ ἀπλῶς ἔμεινε μὲ τὴ γλύκα (ἐπὶ ἀτόμου τὸ ὁποῖον ἐδοκίμασε ἀπογοήτευσιν διὰ προσδοκίαν μὴ πραγματοποιηθεῖσιν) κοιν. Πόμ'νι μὲ τὴ γλύκα ἔς τὸ στόμα (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Συνασσ. Ἐπῆρες τὴν γλύκαν ἄθε (δι' ἄτομον τὸ ὁποῖον ζητεῖ μετὰ τὴν πρώτην εὐχάριστον δοκιμήν, νὰ ἀπολαύσῃ πάλιν κάτι) Τραπ. Καλὲς γλύκες (εὐχὴ πρὸς νεονύμφους) Πελοπν. (Πυλ.) || Ἄσμ.

Τῆς ἀλανιάρης τὸ φιλι ἔχει περίσσια γλύκα,
γι' αὐτὸ τὴν ἀγαποῦν πολλοί, τὴν παίρνουν δίχως προῖκα Ἀθῆν.

Ἦσαν καταλάβ' ὁ κερατᾶς τὴ γλύκα τοῦ κεράτου,
μέλι καὶ γάλα γίνεται μὲ τὴ νοικοκυρὰ του
(νοικοκυρὰ = σύζυγος) Παξ. Ἦ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Περὶ γέροντ., ἐνθ' ἄν. στ. 32 κέξ. «διὰ τὸ πολὺν τ' ἀντίπροικο καὶ ροῦχα ὅπου δίδει, | παίρνει τὴν νέαν ὁ γέροντας καὶ τρῶ' τὴν σὰν ἀπίδι, | ἐκεῖνον τὸ γλυκῦτατον ἄνθος τῆς παρθενίας, | τὴν γλύκαν τῆς γλυκότητος, τῆς ἐρωτοκρατίας». **β)** Ἐπὶ ἀνθρώπου, διὰ αὐτὸν ὁ ὁποῖος προξενεῖ εὐχαρίστησιν διὰ τῆς ἐμφανίσεως ἢ συμπεριφορᾶς του σύνθηθ. καὶ Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Γλύκα μου! (προσφώνησις πρὸς νήπια) Ἔχει μιὰ γλύκα ἄνω του σύνθηθ. Ἐν' ἔχα νιὰ γλύκα ἔνταν' ἄσάτη (ἔχει μιὰ γλύκα αὐτὸ τὸ κορίτσι) Μέλαν. Γυναῖκα ὄλο γλύκα (ἦται προκαλοῦσα εὐχαρίστησιν) Πελοπν. (Ἀρακδ.) κ.ά. Ὡχ, γλύκισ πῶχ'! (εὐχαρίστησιν πὸν προξενεῖ!) Λέσβ. Φωτιά σὲ φά', ἔν ἔχεις μιὰν γλύκαν ἄπάνω σου! Χίος (Φυτ.) **2)** Εὐχαρίστησις, χαρὰ, εὐτυχία πολλαχ.: Πέρασαν τὴ ζωὴ τους ὄλο γλύκα χωρὶς καμμιὰ πίκρα (ἐπὶ ἀτόμων τὰ ὁποῖα ἠτύχησαν εἰς τὴν ζωὴν των) πολλαχ. Εἶναι ὄλο γλύκα ἢ κουβέντα του Πελοπν. (Δημητσ.) Ὡς μᾶς ἐγλύκανες, γλύττες νὰ θεωρῆς (εὐχὴ) Θήρ. Κι ὁ εὐσεβὴς προσκυνητῆς θὰ εὗρισκε μεγάλην γλύκαν καὶ παρηγορίαν ἀπὸ τὲς πίκρες τοῦ κόσμου εἰς τὸ νὰ θεωρῆ μόνον τὴν πενιχρὰν κανδήλαν καίουσιν ἐμπρὸς εἰς τὴν ὠραίαν εἰκόνα Λ. Παπαδιαμ., Χριστουγενν. διήγ., 62. || Παροιμ.

Κάλλιο λάχανα μὲ γλύκα, | παρὰ ζάχαρη μὲ πίκρα

(ή στέρησης και ή λιτότης εις τόν οικογενειακόν βίον, όταν υπάρχει αγάπη και όμόνοια, είναι άπειρώς προτιμότεραι από την ευμάρειαν και τόν πλούτον, όταν συνοδεύονται υπό έρίδων και διχογνωμιών) Ν. Πολίτ., Παροιμ. 3, 697. *Κάλλιο ξερό φρωμί με γλύκα περί μάγγανα με μέλι* (συνών. με την προηγούμεν.) Πελοπν. (Πάτρ.) *‘Η γλύκα φέρνει πίκρα* (τήν χαράν και την ευτυχίαν εις την ζωήν ακολουθεϊ συνήθως λύπη) ‘Αμοργ. *‘Η ύπομονή έχει πίκρα, μα ό καρπός της γλύκα* ‘Ηπ. (Κόνιτσ.) 3) *‘Επί καιροῦ, ή έλλειψις ψύχους, ευδία, γαλήνη πολλαχ. και Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Είναι μιὰ γλύκα δξω! Σύρ. Σήμερα κάνει γλύκα, γλύκανε ό καιρός* Πελοπν. (‘Ανδροῦς.) κ.ά. *‘Οταν ού κάβουρας καταλάβ’ γλύκα, βγαίῳ πάλ’ ες τά δξον* Στερελλ. (Μπούκ.) *‘Ενι γλύκα σάμερε, ο’ μι ποία κζάδα* (είναι γλύκα σήμερα, δέν κάνει κρύο) Μέλαν. *Μπουνάτσα ήτανε κ’ ή βραδυά είχε μεγάλη γλύκα* Κ. Μπαστ., ‘Αλιευτ. 124. 4) *Είς τόν πληθ. τὰ γλύκας, ή δερματική ασθένεια «μολυσματικόν κηρίον» ή όποία εμφανίζεται με εξανθήματα πλήρη πύου επί της κεφαλής ή του προσώπου τών παιδιών Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) Διά την σημ. ταύτην πβ. τὸ παρὰ Δουκ. γ λ υ κ έ α τ ά. Συνών. γ λ υ κ ά ν τ σ ι ν 3, γ λ υ κ ή τ ρ ε ā, σ ά γ ο υ ρ ο, σ α γ ρ ί, σ ά γ ρ ι ο.*

‘Η λ. και ως όν. κύρ. υπό τύπ. *Γλύκα ή, Μακεδ. (Βλάστ. Βρία Βροντ.) Γλύκω Μακεδ. (Βλάστ.) Πελοπν. (Γαργαλ. Μεσσην. Πυλ.)*

γλυκαγαπῶ Φ. Πανῶ, Λυρικ., 270.

‘Εκ του επιρρ. γ λ υ κ ά και του ρ. ά γ α π ῶ.

‘Αγαπῶ με τρυφερότητα, με γλυκύτητα: Ποίημ.

‘Ος χθές άκόμα αλάλητο κρυβόσουν ες τὸ θυμάρι και τώρα τέτοι’ άρχίνησες τραγουδι χαρωπό; — Γιατί γλυκαγαπῶ.

γλυκαγγοριά ή, έναχ. γλυκαγουριά ‘Ηπ. (Δίβρ.)

‘Εκ του επιρρ. γ λ υ κ ε ι ά, δια τὸ όπ. βλ. γ λ υ κ ό ς, και του οῦσ. ά γ γ ο υ ρ ι ά.

Τὸ φυτὸν Κιχώριον τὸ έντενές (Cichorium divaricatum) τῆς οίκογ. τών Συνθέτων (Compositae): *Μάσαμαν γλυκαγουριές και τ’ς βράσαμαν.* Συνών. ά γ ρ ι ο π ρ ι κ α λ ί δ α, π ο λ υ ρ ρ ι ζ ί δ ι.

γλυκαγκαθιά ή, Δ. Καββάδ., Βοταν. Φυτολ. Λεξ., 1155.

‘Εκ του οῦσ. γ λ υ κ ά γ κ α θ ο.

Τὸ φυτὸν Βερβερίς ή κρητική (Berberis cretica) τῆς οίκογ. τών Βερβεριδῶν (Berberidaceae).

γλυκάγκαθο τό, Εὔβ. (Αἰδηψ.) Στερελλ. (‘Αγιος Γεώργ. Λαμ.) γλυκάγκαθου Σκόπ. γλυκάκαθ-θο Καλαβρ. (Μπόβ.)

‘Εκ του επιρρ. γ λ υ κ ό ς και του οῦσ. ά γ κ ά θ ι.

1) Τὸ φυτὸν Κνήκος ή Ιεράκωνθα (Cnicus benedictus) τῆς οίκογ. τών Συνθέτων (Compositae) Στερελλ. (Λαμ.) 2) Τὸ φυτὸν Σκόλυμος ό Ισπανικός (Scolymus hispanicus) τῆς οίκογ. τών Συνθέτων (Compositae) Εὔβ. (Αἰδηψ.) Σκόπ. Στερελλ. (‘Αγιος Γεώργ.) Συνών. ά σ π ρ α γ κ ά θ α, σ κ ό λ ι ο ς, σ κ ο λ ύ μ π ρ ι. 3) Τὸ φυτὸν Κάρδος ό πυκνοκέφαλος (Cardus pycnocephalus) τῆς οίκογ. τών Συνθέτων (Compositae) Καλαβρ. (Μπόβ.) Συνών. κ ο υ φ ο λ ά χ α ν ο, κ ο υ φ ω τ ό ς.

γλυκαγκαλιά ή, ‘Ηπ. (Ζαγόρ. κ.ά.)

‘Εκ του επιρρ. γ λ υ κ ό ς και του οῦσ. ά γ κ α λ ι ά.

‘Η δια γλυκέος, περιπαθοῦς έναγκαλισμοῦ έκφρασις τῆς αγάπης: ‘Ασμ.

Τὸ μύλου βρίσκεις εύκουλα κι του νερό δέ στέφτει, του φίλου τίς γλυκαγκαλιές δέ βρίσκεις, όταν θέλεις.

γλυκαγκαλιάζω πολλαχ. γλυκαγκαλιάζον Μακεδ. (Θεσσαλον. κ.ά.) γλυκογκαλ-λιάζ-ζω Κάλυμν. Κῶς Ρόδ. Σύμ. κ.ά. γλυκοαγκαλιάζω Βύρ. 2, 437 γλυκοαγκαλ-λιάζ-ζω Κάλυμν. Κῶς Ρόδ. Σύμ. κ.ά.

‘Εκ του επιρρ. γ λ υ κ ά και του ρ. ά γ κ α λ ι ά ζ ω.

‘Εναγκαλιζομαι με γλυκύτητα, περιπάθειν ένθ’ άν.: ‘Ασμ.

Στιδύβτζει, γλυκογκαλ-λιάζ-ζει τον, στιδύβτζει, γλυκοφιλά τον

Κῶς Ρόδ.

Χύν-νει, γλυκαγκαλιάζει την, γλυκά σφιχτοφιλά την Σύμ.

Νά γλυκαγκαλιάσω τ’ άσπρο σου κορμι και νά σε χορτάσω με γλυκό φιλι

‘Ηπ.

‘Αχ, έλα, ψυχή μου, νά γλυκαγκαλιάσω τά θεία σου στήθη που μοσχοβολοῦν

Φ. Πανῶς, ένθ’ άν.

γλυκαγκάλισμα τό, Λεξ. Γαζ. κ.ά.

‘Εκ του ρ. γ λ υ κ α γ κ α λ ι ά ζ ω.

‘Ο γλυκός, ό περιπαθής έναγκαλισμός: *Σε καλό νά σοῦ βγοῦν τά γλυκαγκαλιάσματα.*

γλυκάδα ή, σύνθη. και Πόντ. (‘Αμισ. Κερασ. Σάντ. Τραπ.) γλ’κάδα Πάρ. (Λεῦκ.) γλυτῶάδα Καλαβρ. (Μπόβ.) γλυτζιάδα Καλαβρ. γλυτσίάδα Καλάβρ. (Μπόβ.) γλυκάα Κάρπ. Κάσ. γλυκά Ρόδ.

Τὸ Βυζαντ. οῦσ. γ λ υ κ ά δ α. Βλ. Περὶ γέροντ. στ. 45 (έκδ. Wagner σ. 107) «τῆς έρωτιῆς την δύναμιν πύγεμε την γλυκάδα». ‘Ο σχηματισμός κατά τὸ σχῆμα πικρός - πικράδα, θολός - θολάδα κ.τ.τ.

Α) Κυριολ., ή ευχαρίστησις ή προκαλουμένη εκ τῆς γεύσεως γλυκοῦ έδωδίου ή ποτοῦ, ή ήδύτης σύνθη. και Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) Πόντ. (‘Αμισ. Κερασ. Σάντ. Τραπ.): *‘Η γλυκάδα τῆς ζάχαρης - του μήλου - του σύκου σύνθη.* *‘Εχει γλυκάδα τούτο δά τὸ σύκο Σίφν. Σι λιγῶν’ άπ’ τ’ γλυκάδα τ’ βουλλή του πιτ’μέζ’* Μακεδ. (Ρουμλ.) *Τὸ κρασι δέν έγινε άκόμη, έχει λιγούλα γλυκάδα* Πελοπν. (Λακεδ.) *Τά σύκα άδσε κείν’ δὸ χωράφι έχουσιμ-μίαν άδ-δη γλυκάδα* Καλαβρ. (Γαλλικ.) *‘Εμ-μορφον γλυκάδαν εζ’ ή ζάχαρ’* Τραπ. *‘Επῆρεν πολλά γλυκάδαν (ήσθάνθη μεγάλην γλυκύτητα εκ τῆς γεύσεως)* Κερασ. *Μέλι με τίς γλυκάδες* Σύρ. (Ερμούπ.) *Νά έχετε τῆ γλυκάδα του!* (εύχη) Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) κ.ά. *‘Ηφαέτ-το όλοτ-τὸ μέλι, π-που νά πάρη τῆ γλυκάα τ-του πικράα* (άρα) Κάρπ. || ‘Ασμ.

‘Εχεις παλιού κρασιού θωριά τσαι νιοῦ μελιού γλυκάα,

έχεις τσαι ες τὸ κορμάτσι σου περίσσια νοστιμιάα Κάρπ. Κάσ.

Ζαχαροζυμωμένη μου, μέλι με τῆ γλυκάδα Μεγίστ. || Ποίημ.

